

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

NGÔ THỊ PHƯỢNG

**CHẾ TẠO VÀ NGHIÊN CỨU TÍNH CHẤT
QUANG – TỬ CỦA VẬT LIỆU SPINEL CoFe_2O_4
CẤU TRÚC NANO**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUANG HỌC

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

NGÔ THỊ PHƯỢNG

**CHẾ TẠO VÀ NGHIÊN CỨU TÍNH CHẤT
QUANG – TỬ CỦA VẬT LIỆU SPINEL CoFe_2O_4
CẤU TRÚC NANO**

Chuyên ngành: Quang học

Mã số: 8.44.01.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUANG HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

PGS.TS. ĐỖ HÙNG MẠNH

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi và nhóm nghiên cứu, tất cả các kết quả nghiên cứu là trung thực.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2018

Học viên

Ngô Thị Phượng

LỜI CẢM ƠN

Lời đầu tiên, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Đỗ Hùng Mạnh - người Thầy đã tận tình hướng dẫn, động viên và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn.

Nghiên cứu này được tài trợ bởi Quỹ Phát triển khoa học và công nghệ Quốc gia (NAFOSTED) trong đề tài mã số 103.02-2015.74.

Tôi xin cảm ơn nghiên cứu sinh Phạm Hồng Nam đã tận tình chỉ dẫn, góp ý cụ thể cho tôi trong nghiên cứu khoa học.

Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi các cán bộ thuộc Phòng Vật lý vật liệu từ và siêu dẫn, Viện Khoa học vật liệu–Viện Hàn lâm khoa học và công nghệ Việt Nam trong quá trình tôi thực hiện và hoàn thành luận văn.

Cuối cùng, sự hỗ trợ, động viên từ gia đình và bè bạn chính là động lực to lớn giúp tôi có thể hoàn thành bản luận văn này.

Tác giả luận văn

Ngô Thị Phụng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU	v
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ VÀ ĐỒ THỊ	x
DANH MỤC CÁC BẢNG	xiii
MỞ ĐẦU.....	1
Chương 1: TỔNG QUAN.....	4
1.1. Các phương pháp tổng hợp vật liệu kích thước nano mét.....	4
1.1.1. Phương pháp đồng kết tủa	4
1.1.2. Phương pháp thủy nhiệt.....	5
1.1.3. Phương pháp phân hủy nhiệt	7
1.2. Ứng dụng của vật liệu nano	8
1.3. Cấu trúc tinh thể của vật liệu ferit spinel	11
1.4. Tính chất từ	13
1.4.1. Trật tự từ và tương tác	13
1.4.2. Dị hướng từ.....	15
1.4.3. Trạng thái đơn đômen và siêu thuận từ	17
1.5. Mô hình lõi - vỏ	20
1.6. Cơ chế vật lý của hiệu ứng đốt nóng cảm ứng từ	20
1.6.1. Tổn hao từ trễ.....	20
1.6.2. Tổn hao hồi phục Neel và Brown.....	21
Chương 2. KỸ THUẬT THỰC NGHIỆM	24
2.1. Tổng hợp hệ hạt nano CoFe_2O_4 và chất lỏng từ.....	24
2.2. Các phép phân tích cấu trúc, nhiệt, quang	28
2.2.1. Nhiễu xạ tia X.....	28
2.2.2. Hiển vi điện tử truyền qua	29
2.2.3. Phân tích nhiệt (TGA).....	30

2.2.4. Phổ hồng ngoại	31
2.2.5. Phổ tán xạ laser động.....	32
2.3. Các phép đo từ	32
2.3.1. Từ kế mẫu rung.....	32
2.3.2. Đường từ trễ xoay chiều	33
2.3.3. Đốt nóng cảm ứng từ	34
Chương 3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	36
3.1. Các kết quả phân tích cấu trúc, kích thước hạt.....	36
3.1.1. Các kết quả phân tích cấu trúc và kích thước hạt.....	36
3.1.2. Phép phân tích nhiệt.....	39
3.2. Các kết quả liên quan tính chất quang học	40
3.2.1. Phổ tán xạ laser động và độ ổn định của chất lỏng từ.....	40
3.2.2. Phổ hồng ngoại biến đổi Fourier (FT-IR).....	42
3.3. Các kết quả về tính chất từ.....	42
3.3.1. Tính chất từ trong từ trường một chiều	42
3.3. Tính chất từ trong từ trường xoay chiều cho mẫu chất lỏng từ CF ₃	46
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	51
TÀI LIỆU THAM KHẢO	52

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU

a	: Hằng số mạng
A	: Phân mạng tứ diện
A ₁	: Độ lớn của tương tác trao đổi
A ₂	: Nội năng của hệ hạt nano
A ₃	: Năng lượng trong một chu trình từ hóa
B	: Phân mạng bát diện
C	: Nhiệt dung riêng
c	: Nồng độ hạt từ
E	: Năng lượng dị hướng
d _x	: Mật độ khối lượng
D	: Kích thước hạt
D _c	: Kích thước tới hạn đơn đômen
D _{TEM}	: Kích thước từ ảnh TEM
d _{SP}	: Kích thước siêu thuận từ
D _{XRD}	: Kích thước từ giản đồ XRD
f	: Tần số
f ₀	: Tần số tiêu chuẩn
H	: Cường độ từ trường
H _A	: Trường dị hướng
H _c	: Lực kháng từ

$H_{\max}$	: Từ trường lớn nhất
$H_{\min}$	: Từ trường nhỏ nhất
K	: Hằng số dị hướng từ tinh thể
K_{eff}	: Hằng số dị hướng hiệu dụng
K_V	: Hằng số dị hướng từ khối
K_S	: Hằng số dị hướng bề mặt
k_B	: Hằng số Boltzmann
L	: Hàm Langevin
m	: Khối lượng
M	: Từ độ
$M(0)$	: Từ độ ở 0K
M_e^{2+}	: Các kim loại hóa trị 2^+
M_r	: Từ độ dư
M_s	: Từ độ bão hòa
$M_s(\infty)$	: Từ độ của vật liệu khối
n	: Số hạt trên một đơn vị thể tích
P	: Công suất
P_{hys}	: Công suất tổn hao từ trễ
Q	: Nhiệt lượng thu vào
r_c	: bán kính đơn đômen tới hạn của hạt đơn đômen hình cầu
T	: Nhiệt độ

T_B	: Nhiệt độ khóa
T_b	: Nhiệt độ bão hòa
T_C	: Nhiệt độ Curie
T_o	: Nhiệt độ hiệu dụng
ΔT	: Độ biến thiên nhiệt độ
t	: Thời gian
V	: Thể tích hạt
V_{opt}	: Thể tích tối ưu của hạt
W	: Năng lượng từ hóa
zV	: Độ dài tương quan
η	: Độ nhớt của chất lỏng từ
ζ	: Độ lớn của tương tác trao đổi
ρ	: Khối lượng riêng
μ_0	: Độ từ thẩm trong chân không
χ'	: Phần thực của độ cảm từ xoay chiều
χ''	: Phần ảo của độ cảm từ xoay chiều
τ_{eff}	: Thời gian hồi phục hiệu dụng
τ_B	: Thời gian hồi phục Brown
τ_N	: Thời gian hồi phục Néel
τ_o	: Thời gian hồi phục đặc trưng
ω_0	: Tần số Larmor

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

EDX	: Phổ tán xạ năng lượng tia X
EHT	: Đốt nóng ngoài
FC	: Làm lạnh có từ trường
FT-IR	: Phổ hồng ngoại phân giải Fourier
ILP	: Công suất tổn hao nội tại
ISPM	: Siêu thuận từ tương tác
LRT	: Lý thuyết đáp ứng tuyến tính
NA	: Định luật Neél Arrhenius
OA	: Oleic acid
OLA	: Oleylamine
PMAO	: Poly(maleic anhydride-alt-1-octadecene)
PPMS	: Hệ đo tính chất vật lý
SPM	: Siêu thuận từ
SLP	: Công suất tổn hao riêng
SLP _{HC}	: Công suất tổn hao sau hiệu chỉnh
SLP _{LRT}	: Công suất tổn hao theo lý thuyết đáp ứng tuyến tính
SLP _{max}	: Công suất tổn hao cực đại
SLP _{TN}	: Công suất tổn hao thực nghiệm
SW	: Stoner-Wohlfarth
TEM	: Hiển vi điện tử truyền qua